

dekáda - pozri *kalendár francúzsky*

dekadencia - úpadok, úpadkovosť; porovnaj širší pojem *manierizmus, akademizmus*

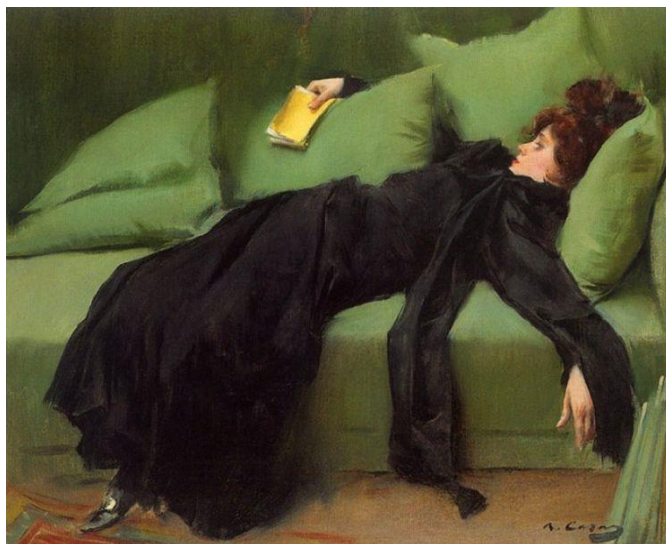
1. označenie obdobia doznievania veľkých tvorivých epoch, keď sa nedostatok spontánnosti a tvorivých síl nahrádza rafinovanosťou; pozri *fin de siècle*

2. časť literárnych umelcov z konca 19. st. vyznačujúcich sa *bohémym* pesimizmom; franc. básnik *Charles Baudelaire*: básnická zbierka *Kvety zla*, franc. prozaik *Joris-Karl Huysmans*/jismáns: román *Naruby* (pozri *expresionizmus*, franc. románopisec *Maurice Barrés*: *Kniha krvi, rozkoše a smrti*, nórsky prozaik *Arne Garmsborg*: *Umdlené duše*, atď.); diela dekadentných umelcov vyjadrovali úzkosť a depresiu človeka, záľubu v nonkonformizme, *bohémstve*, v zjemnených stylistických prostriedkoch; umelci sa zameriavali na kultúrno-historické témy, opovrhovali dobovými životnými formami; ich diela odrážali clivotu po inými kultúrnejšími epochami, *aristotelizmus* a *pesimizmus*; pozri *satanizmus*; skupina *Moderná revue*, *G. Amisani*

-v súvislosti s T. Couturovým obrazom *Tŕnistá cesta*: ide o satiru dekadentnej francúzskej spoločnosti; *kurtizána* riadi koč, do ktorého nie sú zapriahnuté zvieratá, ale štyria mužskí zajatcami, ktorí zastupujú rôzny vek a stavy spoločnosti; nahý starý muž v čele sprievodu je ochabnutý z pôžitkárstva; *trubadúr* za ním, symbol mladej lásky, paroduje stredoveké balady populárne v 19. st. vo Francúzsku; starý vojak skláňa hlavu z výčitiek, a mladý študent, ktorý počas chôdze píše, symbolizuje vzdelanú šľachtu neznalú reality každodenného života; bodliaky a tŕnisté rastliny pozdĺž cesty naznačujú bolestivosť ich cesty; vetchá postava sediaci v zadnej časti vozíka s fľašou vína v košíčku predznamenáva budúcnosť kurtizány; a konečne, Couture napísal svoje iniciály na kamennú postavu v strede, ktorá sa zdá, že sa vysmieva zo sprievodu

T. Couture: *Tŕnistá cesta* (alegória dekadencie, 1873)

R. Casas i Carbo: Dekadentné dievča (1899)

T. Couture: Rimania počas dekadencie (1847)

dekalk - v maliarstve a grafike postup obtláčania, známy už v keramike alebo *monotype*, založený na nanesení a opätovnom čiastočnom zotretí, strhnutí farby; pojem označuje proces aj výsledok; v *surrealizme*, *pop-arte* maliarska technika spočívajúca v mechanickom odstránení vrchnej farebnej vrstvy, aby sa uplatnila vrstva spodná; založená na náhode; alebo metóda odtlačku, kedy ešte vlhká farba z podložky (papieru, skla apod.) je ručnou tlačou prenesená na papier; porovnaj *frotáž*, *gratáž*

dekalkomania - starý názov pre zvláštny druh *grafickej techniky tlače z plochy*; otláčený obraz sa za mokra prenáša na rôzne predmety, ktoré nie je možné potlačiť, napr. *porcelánové* tanieri

dekalog - z lat.; *desatoro prikázaní*

dekapovanie - morenie kovov, povrchová úprava kovov; pozri *umelecké opracovávanie kovov*

dekoláž - franc. *décollage* – „odlepenie“; postup, ktorý mení materiály ich odlepovaním, odtrhovaním, opaľovaním, rozotieraním, miešaním, lisovaním, pokrkváním, čiastočnou premalbou; cieľom je obrobiť zmyslovú citlivosť pre všednú skutočnosť mimo hraníc umenia a pochopiť ju v jej

výtvarnosti a význame; technika užívaná v štýle *nového realizmu*, v ktorej sa pod potrhánymi plagátmi objavujú kúsky plagátov, nalepených pod nimi (porovnaj *dekupáž*); pozri *koláž*

dekór - z lat. decoratio – „výzdoba“; 1.sústava *ornamentov*, súhrn všetkých okrasných prvkov na jednom súvislom umeleckom objekte, v určitom priestore, na určitom priečeli; pozri *herbár*; *Arts and Craft Exhibition Society*

2.jednotlivý prvok na rozdiel od *dekorácie*, ktorá zahŕňa vedľa jednotlivostí aj celkovú koncepciu a jej výsledok; dekór v tom zmysle môže byť doplnkovou súčasťou iného diela; líši sa od *ornamentu* a *ornamentiky*; porovnaj *dezén*

pozri *bianco sopra bianco*; *architráv/epistylus/epistylon*; *balustráda akantová*, *diamantový vlys*; *anuli*; *churriguerizmus*; *hippies*

dekór dračí - dračí dekór

dekorácia - 1.výzdoba umeleckého alebo umeleckoremeselného diela zahrnujúca vedľa jednotlivostí aj celkovú koncepciu a výsledok; vždy dopĺňa iný výtvor (napr. *fasáda* > architektúru); pozri *jakubský štýl*; *pozament*

2.*scénografia*; hlavná časť scénickej výpravy v dramatickom umení, vytvárajúca scénu skutočnými aj maľovanými prostriedkami (pozri *kulisa*); využívaná už v *antike* (pozri *periakt*), rozvinutá až od *renesancie* a *baroka*; *scénografia*; pozri *atelier*, *umelecký film*, *filmová dekorácia*; *sufita* – v 17.-19.st. znázorňovanie divadelného priestoru maliarskymi prostriedkami, osobitne u tzv. perspektívnej scény – plastická s využitím sochárskych a architektonických prvkov

pozri *fundus*, *praktikábel*, *kulisy*; *klasické obdobie antického Grécka* (maliarstvo); F. Masereel, R. Delaunay

dekorácia filmová - filmová dekorácia

dekorácia svetelná - s využitím filmu a projekcie

dekorácia vianočná - vianočné dekorácie

dekorativizmus - umelecký štýl uprednostňujúci ozdobnosť; pozri *secesia*, *japonské maliarstvo 6*, *keltské umenie*, *klasické obdobie antického Grécka* koncom 5.st.pr.Kr.; pozri *J. Úprka*

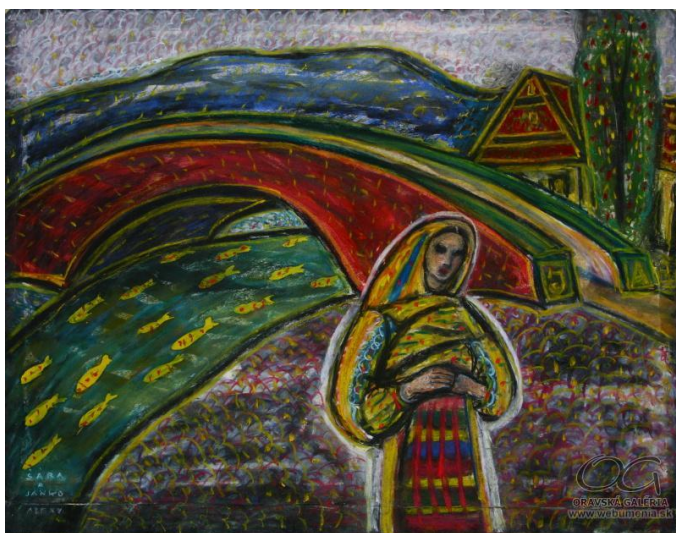
J. Horejc: Orfeus (1916)

J. Úprka: Pút' u sv. Antonínkem (1894)

M. Šulanová: Starorodičovská záhrada

J. Alexy: Most (1952)

J. Alexy: Jánošík a pandúri (1952)

dekoratívna architektúra - pozri *Decorated Style*

dekoratívna gotika - *Decorated style*

dekoratívna grafika - tento vžitý názov je vlastne nesprávny; dnes by sme túto skupinu grafik mohli pomenovať *ilustrácie*; ide o diela, ktoré boli pôvodne súčasťou nejakého knižného diela a sprevádzali text; patrí sem napr. grafika kvetín, vtákov, pohľady na mestá (ktorým sa hovorí *veduty*), výjavy z vidieckeho života a mnohé iné

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Grafika>

http://www.gymno.edu.sk/vv/graficke_techiky.pdf

dekoratívne písmo - pozri *swash kapital*, *svolazzo*, *zombie*, *holocaust font*, *hororové písmo*; *kaligrafia*, *technopignion*, *paignion*, *carmina figurata*, *ornament epigrafický*, *ligatúra*, *fleuron*

dekoratívne umenie - pozri *art déco*, *art decorativ*; *zátišie*; *japonéria*; *knižná výzdoba*

http://en.wikipedia.org/wiki/Decorative_art

dekoratívne uzly - pozri *Bowenov uzol*, *Dacre uzol*, *Lacy uzol*, *Dacre uzol*, *Shakespeare uzol*, *Hastings uzol*, *Hungerford uzol*, *opičí uzol*

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Decorative_knots

dekoratívny - ozdobný

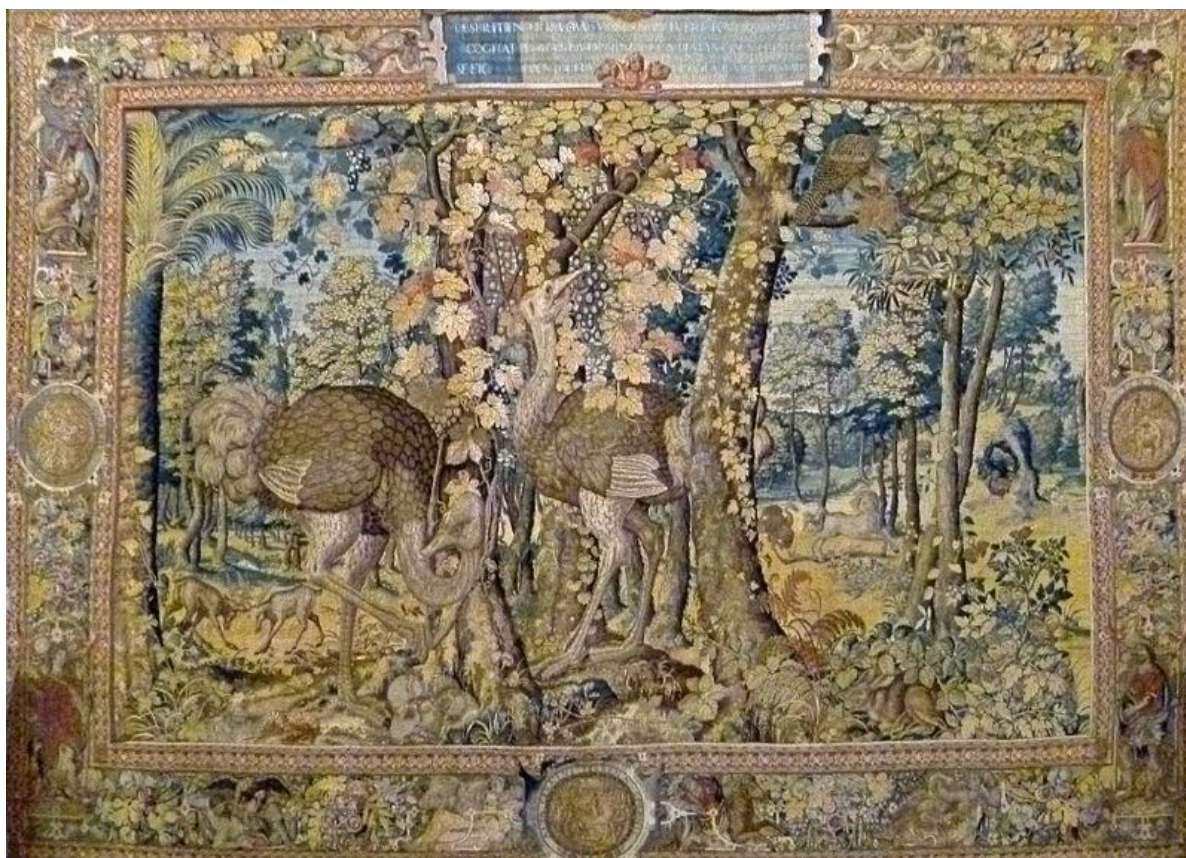

H. Aldegrever: Groteskný ornament s maskami a dvoma tritónmi a putti (1549)

H. Aldegrever: Groteskný ornamentálny panel s dvoma putti (1549)

J. Lepautre: Dekoratívne vázy (medirytina, 1751)

P. van Coecke Aelst (diel'na), M. Coxie (návrh): Pštrosy (16.st.)

dekoratívny panel - panel dekoratívny

dekoratívny štýl - 1.v úzkom význame štýl umeleckého prejavu v závere staršej/ranej doby bronzovej, uplatňujúci sa v karpatskej oblasti pod vplyvom *krétsko-mykénskej kultúry*: rytá *inkrustovaná* výzdoba alebo plastické dotváranie keramiky; v *otomanskej kultúre* opevnené osady mestského charakteru; pozri *umenie doby bronzovej*

2.*decorated style*

http://en.wikipedia.org/wiki/Decorative_art

dekret/patent - *diplom* z čias rímskeho cisárstva

Decuma - latinské meno *Lachesis*

dekupáž - technika zrodená v *pop-artu* založená na strhávaní na seba nalepených *plagátov* (porovnaj *dekoláž*);
(M.Rotella)

<http://arsfea.wordpress.com/category/vytvarne-techniky/>